

VIK. REDAKTÖRER
Katrin Åsander
Helena Lindh
063-15 55 28
kultur@ltz.se

"Jag känner mig som en som tjuvkikar och tjuvlyssnar, på gott och ont", skriver LT:s recensent Malin Palmqvist.

FOTO: ELIN BERGE

Bastuklubben låter oss komma nära inpå

Ayushmann Khurrana spelar huvudrollen i en ny romantisk komedi med gaytema.

FOTO: DATTARAM MAHADEV
KAUDAARE/ARKIV

Gaykomedi bannlyst

FILM Den första indiska, romantiska komedin med gaytema "Be extra careful about marriage" har blivit bannlyst i Förenade arabemiraten, uppger regissören och manusförfattaren Hitesh Kewalya.

Homosexualitet är förbjudet i landet och i filmen, med den populära skådespelaren Ayushmann Khurrana i huvudrollen, kämpar en man för att få sin kärlek till en annan man accepterad av omgivningen.

Indien avkriminaliserade homosexualitet 2018 vilket har banat väg för skildring av hbtq-personer på film och tv, däribland homosexuella män i dejtingprogram och transvestiter i sång-tävlingar.

Bollywoodfilmer är populära i Förenade arabemiraten, som har nästan fyra miljoner indiska migrantarbetare. (TT)

Att vilja ha sex. Att inte vilja ha sex. Att verkligen vilja ha ett barn. Att vilja ha ett till. Att vilja vara behövd. Att vara för behövd. Att vilja bli omhändertagen. Att vilja vara självständig. Att ta sina egna beslut och konsekvenserna av dem. Konsekvenser som inte alltid går att förutse.

TEATER Det viner i träden i Badhusparken. Små strålkastare sneddrar över isen i mörkret, cyklister i motvind. Mitt i vindarna lyckas Ögonblicksteatern från Umeå skapa ett intimt rum i något slags lä. Vi i publiken kikar in i den den mobila bastuns fönster som immar igen av värmen då och då. Där inne möts tre kvinnor med jämna mellanrum för att basta. En bastuklubb. De är nakna, som man oftast är i en bastu, ett tryggt rum. Ibland inlindade i handdukar, ofta inte. Utanför sitter vi på sittunderlag i lager på lager av kläder, mössor och filtar. Kontrasten kunde inte vara större.

Jag funderar en del över nakenheten. Avklädda kroppar på scen förekommer då och då, helt nakna mer sällan. Men vi är inte inne i ett slutet teatertrum, vi är ute i en park. Utsattheten blir större, samtidigt som trovärdigheten, närheten och intimiteten också blir det.

RECENSION

Ögonblicksteatern: Bastuklubben
Manus och regi: **Johanna Salander**
Scenografi och arkitektur: **Sara Zetterlund**
Kostym: **Karin Ågren**
Musikkomposition: **Frida Johansson**
Fast och rörlig bild: **Alexandra A. Ellis**
Medverkande: **Sara Gallardo, Anna Söderling, Mia Westin**
Arrangör: **Scenkonst Östersund/Vinterstaden** (Badhusparken, Östersund)

Det är inte bara kropparna, det är samtalen också om sex, mens, klimakteriet. Jag känner mig som en som tjuvkikar och tjuvlyssnar, på gott och ont. I bland vill jag backa, ibland skratta.

Uppsättningen "Bastuklubben", som just nu är ute på turné, är en del av ett större projekt där kvinnors

Där inne i bastun möts tre kvinnor med jämna mellanrum för att basta. Utanför viner det i träden i Badhusparken.

Mitt i den pågående vardagen ryms det livsomvälvande och dramatiska.

berättelser samlats in genom möten i bastun som sedan blivit till en pjäs skriven och regisserad av Johanna Salander. Målet har varit att undersöka hur förtrolighet och systemskap kan praktiseras och dambastuns betydelse för närhet, gemenskap och organisering. Efter turnéperiodens slut kommer pjäsen också att bli ett

ljudverk som det är tänkt att man kan lyssna på i både herr- och dambastun. Redan nu finns ett kortare ljudspår på Ögonblicksteaterns webb som utspelar sig utanför bastun, i pjäsens framtid.

Gunnel, Riita och Sanna. Tre kvinnor i olika skeden i livet. Gunnel som snart går

i pension, Riita som träffar en ännu yngre man än hon först förstod, Sanna som är inne i den trötta barnbubblan men också vill stanna där. Jag tittar på meningarna jag just skrivit och ser att de inte stämmer, de fångar bara bitar. De här tre roller är mer komplexa än så.

Mellan sina möten försvinner kvinnorna ut i omklädningsrummets relativa avskildhet. Det pulserande dansgolvslyuset och musiken, den senare signerad Frida Johansson (bekant från bland annat Kraja och Säkert), leker med titelns klubb.

Vi ser dem i omklädningsrummet också, men fönstret är mindre där. Ett rum som också erbjuder en möjlighet till avskildhet när sällsynta konflikter oväntat blossar upp. De konflikter och svårigheter som berättelsen rymmer finns annars utanför bastuns fyra väggar. Bastun är ett lösningarnas och beaktelseernas rum som bjuder på perspektiv och möjligheter i ett öppet samtal över generationer, där varje livsskede har sina svårigheter och glädjemen. Mitt i den pågående vardagen ryms det livsomvälvande och dramatiska.

Malin Palmqvist
063-15 55 28
malin.palmqvist@mattmedia.se

Falks debutroman är en historia om sårbar kärlek

Hon började skriva äventyrsberättelser och fortsatte med poesi. Nu debuterar Kristina Falk från Rossön med romanen "En gång slockna alla stjärnor", en historia som rymmer rädsla, sjukdom och död, men också kärlek och vild förälskelse.

– Jag hoppas att boken öppnar upp för samtal om psykisk ohälsa bland unga, säger Kristina Falk.

ROSSÖN Kristina Falk är uppvuxen i Rossön, men bor numera med sin familj i Örnsköldsvik där hon jobbar som lärare i svenska och religion. Skrivit har hon gjort så länge hon kunnat, men att ge ut en bok var länge en dröm.

Nu är hon aktuell med sin debutroman "En gång slockna alla stjärnor" som ges ut av Parus förlag.

Vad handlar boken om?

– Det är en bok om karaktärer som kämpar mot mörker under väldigt lång tid. Freja är en ung tjej som är livrädd för att dö efter att ha fått veta att hennes pappa drabbats av en obotlig sjukdom. Varg, har precis överlevt ett självmordsförsök och är rädd för att leva. I en kritisk situation träffas de och blir vilt förälskade i varandra.

Bakgrunden till romanen är både att Kristinas egen pappa gick bort för några år sedan i en obotlig sjukdom, men också att hon i sitt arbete som lärare träffar många ungdomar som mår dåligt.

Genom en skrivarkurs fick hon respons på de texter som var startskottet för boken. Hon fick också kontakt med en förläggare som ville läsa den färdiga boken när den var klar.

Upplever du att den psykiska ohälsan har ökat?
– Jag kan inte jämföra med

Främsta målgruppen är unga vuxna, men Kristina Falk tror att den passar fler läsargrupper. Hennes förhoppning är att boken ska öppna upp för samtal om psykisk ohälsa bland unga.

hur det ser ut längre tillbaka, men jag ser och hör många unga som inte alls mår bra. Forskning visar också att den psykiska ohälsan ökat bland just unga och det är väldigt, väldigt sorgligt. Personligen kan jag tänka mig att det beror mycket på stress, press och krav i vårt samhälle. Ungdomar ska vara så mycket och har så många möjligheter, men de lever också i en hård verklighet.

Vilken läsekrets vänder du dig till med din bok?

– Boken är skriven för unga vuxna, från 15 år och uppåt, men jag tycker också att den passar dem som är långt äldre. Det är en bok för alla

som vill läsa en historia om sårbar kärlek i en rå verklighet. Sucidforskaren Britta Alin Åkerman har läst boken och lämnat omdöme. Hon säger att boken också passar för vuxna för att ge en insikt i ungdomars svårigheter att leva.

Vad vill du uppnå med romanen?

– Jag hoppas att boken leder till att man öppnar upp för samtal om psykisk ohälsa bland unga. Man ska inte gå runt och hålla det inom sig, utan prata om det. Ju mer man pratar om det som är tungt, desto bättre kan man hantera det och få hjälp. Det är farligt att gå runt med tankar och känslor helt ensam.

Till sist, hur känns det att ge ut din första bok?

– Det känns jättestort, hur kul som helst. Jag har länge haft som mål att debutera, men har inte vågat tänka att det ska hända. Jag fick precis veta att Akademi-bokhandeln köpt in boken, så det blir en bra start. Bokreleasen blir på Folkets hus i Rossön. Det känns jättekul att åka tillbaka dit där jag vuxit upp och där jag började skriva.

Några fyrtio år aktivitet är inplanerade, men någon turné där hon pratar om sin bok är inte aktuell i nuläget. Kristina Falk väntar nämligen sitt andra barn bara några veckor efter debutboken släpps.

– Det är mycket roligt som händer, först bokbebis och sen riktig bebis, säger hon.

Helena Lindh
010-709 70 00
helena.lindh@mattmedia.se

Boksläpp

■ Boken "En gång slockna alla stjärnor" kommer ut den 28 februari, Parus förlag.

■ Den 7 mars hålls boksläpp på Folkets hus i Rossön. Av varje såld bok går fem kronor till organisationen Suicide Zero.

Kristina Falk debuterar med romanen "En gång slockna alla stjärnor", en berättelse om psykisk ohälsa, men också om kärlek.

Museer får stöd vid återlämning av mänskliga kvarlevor

Nu finns för första gången ett dokument som landets museer ska kunna använda som stöd vid frågor om återlämnande av kulturföremål och mänskliga kvarlevor i samlingarna, rapporterar Kulturmytt i Sveriges Radio.

Frågan har varit aktuell vid

ett antal tillfällen, bland annat när kvarlevorna av 25 samer återbegravdes i Lycksele i fjol efter att ha funnits på Historiska museet i Stockholm sedan 50-talet.

Riksantikvarieämbetet fick 2018 i uppdrag av regeringen att titta närmre på frågan. Det som nu presenteras är dels stöd för hanterings av

mänskliga kvarlevor, och dels en rapport om hanteringen av återlämningsprocesser av kulturföremål.

– Vi har inte haft så många ärenden som handlar om detta i Sverige men svenska museer ska ändå förstå vad det handlar om och kunna få ett stöd i att hantera återlämningskrav eller om de på

egna initiativ vill lämna tillbaka föremål, säger Ingela Chef Holmberg, utredare på Riksantikvarieämbetet, till radion. (TT)

Procession mot gravplatsen när kvarlevorna av 25 samer återbegravdes i Lycksele i augusti i fjol.

FOTO: HENRIK MONTGOMERY/TT

